

mr **Dinko Gruhonjić**
Odsek za medijske studije
Filozofski fakultet
Univerzitet u Novom Sadu
Vojvodina/Srbija

Javno zagovaranje inicijative za formiranje REKOM-a: REKOM i političari

Abstract

After a five-year period, a broad social debate on an initiative for forming of the Regional Commission to establish the facts about war crimes in the wars in former Yugoslavia (RECOM), representatives of civil society in the region in March 2011 agreed on the Draft Statute of RECOM. The idea is that this proposal has to be present to the major, decision-makers, politicians in the region and to asked their fully support for the formation of the RECOM. Non-governmental organizations from countries in the region seek multilateral interstate agreements form as a precondition for establishing the RECOM and the facts about the victims of wars. Public advocates of RECOM faces numerous difficulties in meeting with politicians.

Key words: RECOM, advocacy, NGO's, politicians, victims, reconciliation

Najveća društvena debata u regionu ikad

Debata o instrumentima za otkrivanje i kazivanje činjenica o prošlosti pokrenuta je u maju 2006. godine na Prvom regionalnom forumu za tranzicionu pravdu, koji su organizovali Fond za humanitarno pravo (Srbija), Istraživačko-dokumentacioni centar (BiH) i Documenta (Hrvatska). Učesnici, predstavnici nevladinih organizacija i udruženja porodica nestalih i žrtava iz post-jugoslovenskih zemalja, zauzeli su se za regionalni pristup u utvrđivanju činjenica o ratnim zločinima, s obrazloženjem da je i sam rat imao regionalni karakter, da se odvijao na području više država i da žrtve i počiniooci, u većini slučajeva, ne žive u istoj državi. Koalicija za osnivanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima u ratovima u bivšoj Jugoslaviji (REKOM) osnovana je na Četvrtom regionalnom forumu za tranzicionu pravdu, 28. oktobra 2008. godine u Prištini. Inicijativa REKOM je tokom više od tri godine intenzivnih konsultacija u celom regionu nekadašnje SFRJ, sa više od 6.000 različitih učesnika, podstakla najobimniju društvenu debatu ikada organizovanu na ovim prostorima (Glas Inicijative za REKOM, 8-2012).

Na osnovu predloga, zahteva, potreba i stavova učesnika tog konsultativnog procesa za osnivanje REKOM-a, napisan je i 26. marta 2011. godine usvojen i javnosti predložen predlog Statuta REKOM-a, koji je, zajedno sa 542.660 potpisa podrške¹, upućen najvišim institucijama država u regionu. U oktobru 2011. godine formiran je Regionalni tim zagovarača za REKOM, koji predvode finalnu fazu procesa REKOM. Od država regiona se traži osnivanje nezavisne, međudržavne Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava počinjenih na teritoriji bivše

¹ Od 26. aprila do 30. juna 2011, 1.301 volonter u 150 gradova Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Slovenije i Srbije skupljao je potpise podrške građana osnivanju REKOM-a.

SFRJ u periodu 1991-2001. Stav Koalicije za REKOM je da osnovni zadatak buduće komisije treba da bude utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i imenovanje stradalih, ubijenih i nestalih, a o ostalim ciljevima i zadacima konačnu odluku bi trebalo da donesu vlade, koje će zajednički osnovati REKOM².

Statutom su definisani i ciljevi REKOM-a: (a) da utvrdi činjenice o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava učinjenim na teritoriji nekadašnje SFRJ u periodu od 1. januara 1991. do 31. decembra 2001. godine, političkim i društvenim okolnostima koje su uticale na činjenje ovih dela i posledicama do kojih su zločini i kršenja prava doveli; (b) da prizna nepravde nanete žrtvama, u cilju izgradnje kulture solidarnosti i saosećanja; (c) da doprinese ostvarivanju prava žrtava; (d) da doprinese da političke elite i društva u stranama ugovornicama prihvate činjenice o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava; (e) da doprinese rasvetljavanju sudbine nestalih; (f) da doprinese sprečavanju ponavljanja ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava (Predlog Statuta REKOM-a, Deo IV - Ciljevi i zadaci Komisije, član 13 - Ciljevi).

REKOM stigao do političara

Nakon pet godina debate u civilnom društvu, prošle jeseni došlo je vreme da se Predlog statuta buduće komisije predstavi i političarima u regionu, bez kojih REKOM ne može da zaživi. Od oktobra prošle godine do jula ove godine Regionalni tim zagovarača REKOM-a³ radio je na promociji ideje i taj posao se nastavlja. Zagovarači su u decembru 2011, odnosno u maju 2012. godine dobili pisanu podršku za inicijativu od predsednika Crne Gore i Hrvatske, Filipa Vujanovića i Ive Josipovića. Obojica predsednika složili su se da iniciraju ideju da se oforme ekspertski timovi pri kabinetima predsednika svih država slednica bivše SFRJ. „Predsjednik Vujanović je naglasio podršku REKOM-u i otvorenost prema iznalaženju modaliteta održanja i ubrzavanja ovog važnog procesa“, kaže se u saopštenju iz Vujanovićevog kabineta (12. decembar 2011). „Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović primio je izaslanstvo Koalicije za REKOM i najavio da će se u narednom periodu založiti kod ostalih predsjednika zemalja iz regije da delegiraju svoje pravne eksperte i formiraju zajednički regionalni tim, koji će proučiti ustavno-pravne mogućnosti svake od zemalja regije za osnivanje REKOM-a“, piše u saopštenju za javnost iz Josipovićevog kabineta (8. maj 2012).

Inicijativu za formiranje REKOM-a podržao je i Visoki predstavnik međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini Valentin Inzko, u aprilu 2012. godine “Prihvatanje i priznanje činjenice da su tokom rata počinjeni zločini od suštinskog je značaja za porodice žrtava i zemlju u cjelini”, izjavio je jučer visoki predstavnik Valentin Inzko. “Još uvijek je suviše lako

² “Ne možemo sav posao prepustiti sudovima. Oni će se normalno bazirati na individualnu krivicu za ratne zločine, ali naša je uloga da pronademo nove načine da promoviramo istinu u vezi sa zločinima i da pomognemo rehabilitaciju društava u regionu”, rekla je ona. “Tvrdo jezgro” ideje REKOM-a, objasnila je Đurković, jeste utvrditi činjenice o ratnim zločinima i žrtvama, i javno govoriti o njima. (Edina Đurković, osnivačica i izvršna direktorica nevladine organizacije, Tranzicijska pravda, odgovornost i sjećanje u BiH, BIRN, 8. jun 2012, “Zahuktava se Inicijativa za REKOM”).

³ Regionalni tim zagovarača predstavljen je na sastanku Koalicije za REKOM u Zagrebu, 4. novembra 2011. godine. Tim čine: Nataša Kandić, Žarko Puhovski, Zdravko Grebo, Dino Mustafić, Igor Mekina, Biljana Vankovska, Dragoljub Duško Vuković, Dinko Gruhonjić.

iskrivljivati, poricati i manipulirati sa prošlošću”, rekao je Inzko (FENA, 11. april 2012. godine)

U fazi javnog zagovaranja, REKOM su podržali, između ostalih, i ambasadori zemalja EU u Srbiji, ambasador SAD u BiH Patrick S. Moon, šef Delegacije EU i specijalni predstavnik EU u Bosni i Hercegovini, ambasador Peter Sorensen, a vođeni su i razgovori sa pojedinim evropskim ambasadorima u Makedoniji (www.zarekom.org).

Formatted: Font: Garamond, Polish

Formatted: Font: Garamond, Polish

I Evropski parlament izrazio je podršku inicijativi REKOM u cilju da i dalje pokreće i usmerava proces pomirenja na celom zapadnom Balkanu (29. mart 2012). A u jednom intervjuu, glavni tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Serge Brammertz je rekao da pozdravlja svaku inicijativu u regiji čiji je cilj utvrđivanje činjenica o zločinima koji su počinjeni devedesetih, „a namjera im je promicati proces pomirenja. Inicijative kao što je REKOM važne su zato što ih potiču nevladine organizacije na razini država i pripadnici civilnog društva te mogu nadopuniti rad Haškog suda i lokalnih sudova.” (<http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/184500/Da-nije-bilo-Haskog-suda-ne-bi-bilo-ni-pravde-za-zrtve.html>).

Zagovarači su u više navrata u javnim nastupima istakli da su svesni da neće biti lako „nagovoriti” političare da osnuju REKOM. „Pokušavamo da objasnimo da sve države u regionu, pogotovo aktuelne ili buduće vlade, treba da formiraju ekspertsku grupu, koja će napraviti konsenzus o daljim koracima, i da onda, kada usaglase taj tekst, to pošalju svojim parlamentima. I taj korak neće biti lak jer isti tekst sa istim ciljevima mora biti usvojen u svim parlamentima zemalja u regionu (...) Prilikom zagovaranja za osnivanje REKOM, jedan od argumenata koji koristimo je potreba da žrtve dobiju glas, da se radi o tome da se čuju žrtve kojih je bilo na svim stranama i da one dobiju svoj prostor”, objasnio je sarajevski profesor Zdravko Grebo, jedan od javnih zagovarača (Glas Inicijative za REKOM, 8-2012).

„Iskustvo, doduše, pokazuje da je potreban oprez u odnosu na sva obećanja svih političara. U tom bi se pogledu - parafrazirajući Churchilla nakon El Alameina - moglo s dobrim razlogom ponovo reći: ovo nije kraj, nije ni početak kraja, ali ovo je, možda, kraj početka”, smatra zagrebački profesor Žarko Puhovski, takođe jedan od zagovarača ideje o formiranju REKOM-a (Glas Inicijative za REKOM, 7-2012). „Zadatak javnih zagovarača je da uvere političare u regiji da je izgradnja mira i pomirenje u regiji moguće samo ako se utvrde činjenice o ratnim zločinima i teškim kršenjima ljudskih prava i ako se sačini poimenični popis svih žrtava. (sastanak javnih zagovarača, Beograd, 24.02.2012).

Branislav Kavalić iz Pokrajinskog (vojvođanskog) udruženja boraca ratova devedesetih rekao je da upravo vojnici najviše mrze rat i žele da se utvrdi ko je šta uradio. Pokrajinski odbor udruženja boraca ratova devedesetih podržava osnivanje REKOM-a i doprineće njegovoj promociji. „Proces REKOM je važan i zbog žrtava koje su stradale, ali i zbog nas koji smo učestvovali u ratovima. Zbog zločina pojedinaca, mi koji smo se u ratu ponašali časno i koji smo u rat išli na poziv države i u obavezi prema njoj smo u poziciji da nam se pripisuje kolektivna krivica. Zbog nas, te se činjenice moraju utvrditi“, zaključio je on. (Kikinda, skup „Naš doprinos pomirenju - Da ne zaboravimo ljude kojih više nema”, 27.01.2012).

Problemi i osporavanja

Da bi Inicijativa REKOM dobila više podrške u Bosni i Hercegovini, gde su počinjeni najozbiljniji zločini u ratovima iz devedesetih godina 20. veka, početkom 2012. godine osnovana je nevladina organizacija pod imenom Tranzicijska pravda, odgovornost i sjećanje u BiH. Ali, i tokom pet godina u kojima je ideja REKOM-a bila raspravljana u širokom spektru civilnog društva u regionu bivše Jugoslavije, najviše kritika i osporavanja dolazilo je od pojedinih nevladinih organizacija, kao i od udruženja žrtava iz te države. Tokom 2012. godine, u toku javnog zagovaranja, u BiH je takođe bilo osporavanja same ideje.

Najžešće osporavanje ove godine objavio je dnevni list „Press RS” iz Banjaluke, u izdanju od 20. juna 2012. godine. „Regionalna komisija za utvrđivanje istine o ratnim zločinima na prostoru bivše Jugoslavije doživela je krah, ali i dalje raspolaže godišnjim budžetom većim od milion evra”, tvrdi list, iako nije reč o „komisiji” već tek o ideji da se ona formira. „Naime, komisija skraćenog naziva REKOM, čiji je idejni tvorac kontroverzna direktorka Fonda za humanitarno pravo Srbije Nataša Kandić, na terenu je ostala bez podrške udruženja žrtava rata ne samo u RS već i u FBiH, Hrvatskoj i Srbiji, ali ni to ih ne sprečava da na račun svog glavnog finansijera Evropske komisije masno zarađuju i baškare se, ne radeći više ništa što bi doprinelo ostvarenju početne ideje i konačnom rasvetljavanju najnovije istorije na ovom području”, napada Press. List odlazi i korak dalje i optužuje javne zagovarače iz Bosne i Hercegovine da primaju mesečno po 1.800 evra „od Kandićeve”. Taj list prenosi i izjavu Branka Todorovića, predsednika Helsinškog odbora za ljudska prava Republike Srpske, koji je Natašu Kandić optužio da „sabotira svaki pokušaj domaćih institucija da najzad stave tačku na događaje iz devedesetih godina prošlog veka”. „Mislim da je ta priča (REKOM) završena”, ocenio je Todorović, koji je i sam jedno vreme bio član Koordinacijskog veća Koalicije za REKOM, odakle je istupio nezadovoljan zbog „autoritarnosti” Kandićeve. S njim se složio, u istom tekstu, i predsednik Republičkog udruženja porodica poginulih i zarobljenih boraca i nestalih civila RS Nedeljko Mitrović: „Za nas je REKOM samo ružna prošlost”.

Na ove teške optužbe, koje su izašle u tabloidu „Press RS”, usledio je odgovor Nataše Kandić, Zdravka Greba, kao i drugo dvoje prozvanih u tekstu: reditelja Dine Mustafića i novinarku Dženane Karup-Druško. Oni su saopštili da se sva sredstva u vezi sa promovisanjem Inicijative za REKOM koriste transparentno i da se to može proveriti i na sajtu www.zarekom.org. Dodali su i da javni zagovarači svoj posao rade volonterski i da ne primaju honorare za njega. „Koristimo ovu priliku da još jednom potvrdimo da smo profesionalno i aktivistički odlučni da ne dozvolimo da državne institucije i pojedine nevladine organizacije, poput Helsinškog odbora za ljudska prava u RS, stave tačku na događaje iz devedesetih godina. Zalagaćemo se da naše teško nasleđe ostane otvorena knjiga, napisana utvrđenim činjenicama, na službi budućim generacijama”, poručili su prozvani zagovarači REKOM-a (www.e-novine.com, 21. jun 2012). „Meni zaista, koliko god da se vraćam unazad, i dalje nije jasan motiv, sem da na tom vrhu, u toj eliti nevladinih organizacija koje se bave sličnim pitanjima, postoji neverovatan sukob sujeta i pretenzija na liderstvo, i u svemu tome i pitanje novca”, kazao je Zdravko Grebo u jednom intervjuu (Glas Inicijative za REKOM, 8-2012), i takve napade nazvao „nečasnom prljavom kampanjom”.

Izbor Tomislava Nikolića za predsednika Srbije blokirao odnose u regionu

Koalicija za REKOM se, prema svom polugodišnjem izveštaju, suočava s velikim problemom u Srbiji, gde nije uspela osigurati podršku bivšeg predsednika Borisa Tadića, a tek ostaje da se vidi kako će se novoizabrani predsednik Tomislav Nikolić postaviti prema inicijativi.

Formatted

Međutim, otkako je izabran za predsednika Srbije, Nikolić je izazvao više kontroverzi, a između ostalog je ustvrdio da nije bilo genocida u Srebrenici. U intervjuu za RTV Crne Gore (31. maj 2012), Nikolić je rekao: “U Srebrenici nije bilo genocida. U Srebrenici je bio veliki zločin koji su počinili neki pripadnici srpskog naroda, koje treba pronaći, izvesti pred sud i kazniti”. Osim toga, tokom predizborne kampanje, Nikolić je izjavio za Frankfurter Allgemeine Zeitung da je “Vukovar srpski grad”, ali je tu izjavu nakon pobeđe na izborima naknadno obrazložio, rekavši da je mislio na etničko poreklo nekada većinskog stanovništva, a ne na konkretnu teritoriju (Tanjug, 8. jun 2012). Predsednik Srbije je naknadno obrazložio i izjavu o genocidu, pozivajući se na Skupštinu Srbije koja je u martu 2010. godine usvojila Rezoluciju o Srebrenici, kojom se osuđuje “težak zločin” počinjen nad bošnjačkim stanovništvom u Srebrenici. “Moj odnos prema Srebrenici je potpuno jasan. To je mesto na kome su pripadnici mog naroda počinili strašan zločin, i ja to nikada neću da opravdam. Ali, neću ni da idem dalje od onoga što je otom pitanju zaključila Narodna skupština Republike Srbije”, rekao je Nikolić (Tanjug, 8. jun 2012).

Reakcije iz regiona i sveta, naravno, nisu bile povoljne. Serge Brammertz, glavni tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, ocenio je da je Nikolićeva izjava “u suprotnosti sa pravnim i činjeničnim otkrićima tog suda, kao i Međunarodnog suda pravde”, te da je “takva retorika korak unazad, pogoršava patnje žrtava i ugrožava krhki proces pomirenja u bivšoj Jugoslaviji” (Tanjug, 7. jun 2012).

Jelko Kacin, izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju, rekao je da izjava Nikolića „može davati povoda za zabrinutost, ali svakom državnom zvaničniku koji stupa na novu dužnost treba dati određeno vreme da se pokaže na delima“. Kacin je rekao i da je “odnos srpskih zvaničnika prema ovom zločinu vrlo važan”, i dodao da će u Savetu Evrope, gde je usvojena i Rezolucija o genocidu u Srebrenici, “sa posebnom pažnjom pratiti rad predsednika Srbije na polju regionalnog pomirenja” (Danas, 6. jun 2012).

Pia Ahrenkilde Hansen, portparolka predsednika Evropske komisije Josea Manuela Barosa, izjavila je da je stav Evropske unije da se u Srebrenici dogodio genocid, i da će se ta tema naći na dnevnom redu susreta Barosa s predsednikom Nikolićem, zajedno sa temom “pomirenje u regionu” (Vesti, 4. jun 2012).

Valentin Inzko, visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH, rekao je da je “negiranje genocida u Srebrenici (...) neprihvatljivo i neoprostivo”, i da “suočavanje s ratnim zločinima predstavlja prvi korak u poboljšanju odnosa u regionu” (Tanjug, 5. jun 2012).

Marc Toner, zamenik portparola State Departmenta, potpisao je saopštenje u kojem se kaže da se „genocid u Srebrenici ne može subjektivno tumačiti”, a predsedniku Srbije se sugeriše da bude konstruktivan u odnosu na regionalna pitanja, i naglašava da “neutemeljene izjave o

Srebrenici i drugim ratnim zločinima ne doprinose stabilnosti i pomirenju u regiji” (Glas Amerike, 5. jun 2012).

Zlatko Lagumdžija, ministar spoljnih poslova BiH, rekao je da Nikolićeve izjave “ne doprinose dobrosusedskim odnosima u regionu, procesu pomirenja i izgradnji poverenja” i da ih najoštrije osuđuje (Fena, 8.6.2012).

Znaci normalizacije odnosa

Pored ovih kontroverznih izjava predsednika Srbije Tomislava Nikolića, koje su po retorici podsetile na devedesete godine prošlog veka, u kojima je i sam Nikolić bio visoki funkcioner ultranacionalističke Srpske radikalne stranke, početkom godine uočeni su i znaci normalizacije odnosa, i to u veoma bitnom segmentu: u odnosima Rimokatoličke i Srpske pravoslavne crkve.

Tako je episkop zahumsko-hercegovački i primorski Grigorije, na poziv dubrovačkog biskupa Mata Uzinića, prisustvovao je 18. januara 2012. u katedrali Uznesenja blažene Device Marije u Dubrovniku zajedničkoj molitvi za jedinstvo hrišćana. Tom prilikom, vladika Grigorije zahvalio je na pozivu i u svojoj besedi rekao: „Nijednog trenutka ne zaboravljam... kakvu odgovornost nosi svaka izgovorena riječ. (...) Riječ (’oprosti’) ima takvu moć da zagrlji i onoga koji nas ne voli i da otopi mraz mržnje u onome koji zlo misli. (...) Nikome nije zabranjeno da iskrenim srcem i smirenim duhom izgovori tu riječ, svjestan njene težine i smisla. (...) Večeras... imam potrebu, kao hrišćanin i episkop, izgovoriti ovu hrišćansku riječ - oprostite“.

Pre zajedničke molitve biskup Uzinić je zahvalio episkopu Grigoriju na upućenim rečima i iskrenim mislima, te je rekao: „Ako želimo biti kršćani, moramo oprostiti. (...) I ja u ime svih nas episkopu i njegovoj Crkvi kažem ’oprostite’, s nadom da će doista biti kršćani i oprostiti.“ Na kraju bogoslužjenja, biskup Uzinić je najavio da će se sledeće godine molitveni susret održati u pravoslavnoj crkvi u Dubrovniku.

O tome je verski analitičar iz Hrvatske Drago Pilsel napisao: „Svakako je važno što je vladika Grigorije (...) kao gost dubrovačkog biskupa, izrekao obvezatne riječi oprosta zbog razaranja Dubrovnika i to iz Trebinja i to iz ruku i tzv. pravoslavnih vjernika. Kažem ‘tzv. vjernika’ jer taj koji ranjava, ubija i razara tuđe gradove i crkve, bez obzira kako se križao i koje nacije bio, nije vjernik već obična ništarija” (Glas Inicijative za REKOM, 3-2012).

Pilsel u istom tekstu navodi da iako je ova inicijativa dvojice biskupa/episkopa, ona „apsolutno ima težinu na nivou crkava i biti će upisana kao dobar temelj dobrosusjednih odnosa naših država. Svi mi koji se bavimo izgradnjom pomirenja i povjerenja nećemo ovo zaboraviti i vratit ćemo se toj i takvim gestama. Ona neće biti zaboravljena iako je bila slabo medijski praćena. Ona treba biti i poticaj svima nama koji se zalažemo za proces suočavanja s prošlošću, bili ili ne bili članovi/članice koalicije za REKOM”.

Šta dalje da se radi?

„Vlasti (u Srbiji) prema Haškom tribunalu imaju neki odnos olakšanja. Sa hapšenjem Mladića, za njih se ta saradnja sa Tribunalom završila, odnosno oni misle da je na taj način završeno uopšte bavljenje prošlošću. (Nataša Kandić, <http://www.dw.de/dw/article/0,,15737755,00.html>). S druge strane, iz Hrvatske, odnosno iz aktuelne vlade te države, čuli su se neformalni glasovi da ih proces REKOM ne zanima previše, jer nisu stranke koje su sačinile tu vladu učestvovala devedesetih godina u kreiranju ratova na prostoru bivše Jugoslavije.

I dok je protekli period mandata Borisa Tadića na mestu predsednika Srbije krasio česti kontakt sa njegovim hrvatskim kolegom Ivom Josipovićem, izborom Tomislava Nikolića za srbijanskog predsednika taj je proces normalizacije, ili barem intenzivnih kontakata šefova dvaju susednih država, bar na neko vreme zaustavljen, u šta se javnost uverila i prilikom Nikolićeve inauguracije, na koju Josipović nije došao, kao uostalom ni velika većina šefova država i vlada iz regiona.

Ali, nije izbor Nikolića za predsednika jedini problem u regionu. Još je mnoštvo otvorenih pitanja, među kojima je samo jedno od pitanje pravde za žrtve ratova iz devedesetih godina. Najbolnije svakako, ali ipak samo jedno od pitanja.

Što se ostalih zemalja u regionu tiče, Bosna i Hercegovina je i dalje razapeta sopstvenim unutrašnjim problemima pa ispada da niko od političara u toj državi i „nema vremena” da se bavi temom pomirenja, makar ona bila i krucijalna za budućnost te države. „Utisak je da pojedini bh. političari zapravo imaju interes da do utvrđivanja činjenica o proteklim ratovima nikada i ne dođe, kako bi unedogled mogli nastaviti vladati na istoj matrici koja je i dovela do ratova” (Glas Inicijative za REKOM, 5-2012).

Makedonija se, pak, ponovo našla u vrtlogu nacionalizama, koji ozbiljno prete da eskaliraju u nešto mnogo gore od čarki. Tamošnja javnost, sve i da hoće, sada se plaši da potegne pitanje suočavanja sa sukobom iz 2001. godine, jer smatra da bi to bilo dolivanje ulja na vatru. Kosovo je takođe zauzeto samo sobom i borbama na unutrašnjopolitičkoj sceni, dok se ideja REKOM-a u Sloveniji zapravo tek treba promovisati, zbog preovlađujućeg stava javnosti da je suočavanje s nedavnom prošlošću priča sa kojom ta država manje-više nema ništa, Čini se da zasad u podršci REKOM-u jedino nije sporna zvanična Podgorica (Glas Inicijative za REKOM, 5-2012).

Problem je u tome što, s jedne strane, pojedinim nacionalističkim političarima iz devedesetih godina, koji su i danas visoko pozicionirani, svakako ne ide na ruku utvrđivanje činjenica i „vraćanje u prošlost”. Oni se zalažu za logiku: „Dosta je priče o prošlosti, hajde da planiramo budućnost”. S druge, pak, strane, oni političari koji nisu bili na mestima odlučivanja u toku ratnih godina, danas izbegavaju da govore o tome jer se „ne osećaju krivim” za ratnu tragediju. Društva u regionu su u ogromnoj većini uglavnom i danas zaglavljena u „sopstvenim istinama”, a javnog prostora za svedočenja žrtava ratova jednostavno uglavnom nema.

Dakle, lako je zaključiti da neće biti ni lako, ni brzo, ni jednostavno ubediti političare u regionu da je REKOM potreba, preduslov za proces pomirenja, kao i civilizacijska tekovina.

Pritom ne treba zanemariti činjenicu da ideja REKOM-a ima težinu oličenu u 542.660 potpisa građana regiona, u 150 konsultacija sa predstavnicima širokog spektra civilnog društva, koje su rezultirale usvajanjem Statuta buduće komisije, kao i u stotinama organizacija i hiljadama uglednih pojedinaca koji su podržali Inicijativu za REKOM.

Zagovarači svakako računaju i na pomoć zemalja izvan regiona bivše Jugoslavije, pre svih na pomoć od strane EU. „Zbog toga valja apelovati i na evropske političare da budu saveznici REKOM-a i da, s vremena na vreme, ‘osveže sećanje’ svojim balkanskim sagovornicima. Ali, glavni posao ipak moramo uraditi sami sa sobom i sa našim političarima. Što pre - to bolje” (Glas Inicijative za REKOM, 5-2012).

Summary

It won't be neither easy nor quick, to convince politicians in the region that they have to form RECOM, and that this is a prerequisite for the process of reconciliation in the region.

They shouldn't ignore the fact that the idea of RECOM was supported with 542,660 signatures of citizens in the region, as well as hundreds organizations and prominent individuals. Initiative for RECOM have included 150 wide debates with representatives of whole spectrum of civil society, which have resulted in the adoption of the Draft Statute of the RECOM.

Advocates of RECOM certainly count on the assistance of countries outside the region of the former Yugoslavia, primarily on aid from the EU. But the main work still must be done in the region, „with ourselves and with our politicians. As soon as possible - the better“.

Izvori:

www.zarekom.org
www.dw.de
www.beta.rs
www.tanjug.rs
www.autonomija.info
www.danas.rs
www.fena.ba
www.balkaninsight.com
www.birn.eu.com
www.predsjednik.me
www.predsjednik.hr
www.tportal.hr
www.e-novine.com
www.rtcg.me
www.glasamerike.net